

EVROPSKÁ
KOMISE

VYSOKÁ PŘEDSTAVITELKA
UNIE PRO ZAHRANIČNÍ
VĚCI A BEZPEČNOSTNÍ
POLITIKU

V Bruselu dne 15.3.2019
JOIN(2019) 4 final

SPOLEČNÁ ZPRÁVA EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

Zlepšování mezinárodní správy oceánů – dva roky pokroku

{SWD(2019) 104 final}

ZDRAVÉ OCEÁNY – NENAHRADITELNÝ PARTNER A SDÍLENÁ ODPOVĚDNOST

V listopadu 2016 přijaly Evropská komise a vysoká představitelka Evropské unie společné sdělení nazvané *Mezinárodní správa oceánů: příspěvek EU k odpovědné správě oceánů*¹. Tato agenda představuje prohloubení mezinárodní politiky EU v oblasti oceánů. EU zahájila přechod z odvětvového k integrovanému přístupu, přičemž důsledně sleduje celkový cíl, jímž je zajistit, aby oceány byly bezpečné, zabezpečené, čisté, zdravé a udržitelně spravované.

Agenda EU pro oceány je nedílnou součástí reakce EU na Agendu 2030 Organizace spojených národů (OSN), zejména cíl udržitelného rozvoje (SDG) č. 14 věnující se ochraně a udržitelnému využívání našich oceánů, moří a mořských zdrojů. Odráží, že EU upřednostňuje silná partnerství, mnohostranný dialog a mezinárodní spolupráci coby způsob, jak dostat do popředí naléhavou potřebu jednat, aby se zajistilo, že naše oceány budou zachovány a udržitelně využívány.

Pro existenci lidského života, dobré životní podmínky a udržitelný rozvoj jsou zdravé oceány zásadní. Absorbují 25 % všech emisí uhlíku, které produkujeme, a přenáší po celém světě teplo. Oceán je domovem pro miliony druhů a zdraví oceánů na této biologické rozmanitosti moří silně závisí. Ryby a plody moře jsou důležitým zdrojem proteinu a základních mikroživin, čímž přispívají k celosvětovému zabezpečení potravin a lidskému zdraví. „Modrá“ oceánská ekonomika kromě toho nabízí významné příležitosti pro udržitelný inovativní růst a důstojná pracovní místa.

Prostřednictvím této agendy pro oceány EU usiluje o přístup zaměřený na konkrétní kroky, aby se řešily největší problémy, které jsou v současnosti se správou oceánů spojené.

Toto je první zpráva o pokroku agendy pro mezinárodní správu oceánů EU, kterou od jejího přijetí Evropská komise a vysoká představitelka Unie vydala. Zpráva shrnuje dosavadní úspěchy plnění agendy, prezentuje další výsledky, které přispívají k celkovým cílům agendy, a poskytuje přehled pokračujícího závazku EU v oblasti posilování mezinárodní správy oceánů.

Doprovází ji pracovní dokument útvarů Komise SWD(2019) 104, který poskytuje hloubkovou analýzu pokroku učiněného s ohledem na 50 konkrétních cílů stanovených v agendě EU pro správu oceánů.

KONKRÉTNÍ VÝSLEDKY PO DVOU LETECH

Od přijetí agendy EU pro správu oceánů v roce 2016 se její činnosti týkající se oceánů zintenzivnily. Všechny její 50 činností je úspěšně prováděno; některé z nich již dosáhly svého cíle, přičemž práce na množství dalších bude pokračovat i po roce 2019. Agenda spustila mezinárodní spolupráci na všech kontinentech, a to v rámci všech tří pilířů agendy pro správu oceánů, čímž posílila roli EU jako:

- spolehlivého partnera v budování rámce mezinárodní správy s Úmluvou Organizace spojených národů o mořském právu v jeho jádru;
- hlavního sponzora projektů, které budují kapacitu a podněcují místní, regionální a globální činnost;
- silného zastávce a poskytovatele služeb pro výzkum a sledování oceánů a dohled nad nimi;

¹ JOIN(2016) 49 final.

- obchodního partnera soudržné „modré“ ekonomiky s inkluzivním a udržitelným náhledem.

V rámci rozvojové politiky EU bylo 590 milionů EUR vyčleněno na podporu lepší správy oceánů s třetími partnery² a více než 500 milionů EUR na mořský výzkum probíhající v rámci programu pro výzkum a inovace Horizont 2020.

• **PILÍŘ 1: ZDOKONALENÍ MEZINÁRODNÍHO RÁMCE PRO SPRÁVU OCEÁNŮ**

Od roku 2016 EU dále využívala své přítomnosti na mezinárodních a regionálních fórech a svých dvoustranných vztahů s klíčovými partnery, aby zajistila, že stávající pravidla jsou řádně prováděna, a aby zaplnila případné mezery v právních předpisech.

Na mezinárodní úrovni EU pokračovala v práci zejména v rámci Úmluvy OSN o mořském právu, zastřešující „ústavý“ řídící veškeré činnosti na moři. V tomto rámci byly činnosti EU zásadní, pokud jde o pokrok učiněný ve snaze o vytvoření právně závazného nástroje, který by chránil biologickou diverzitu na volném moři. Jednání nadále probíhají a EU a její členské státy se nepřestanou snažit posouvat proces k cíli. V rámci Úmluvy OSN o biologické rozmanitosti EU aktivně podporuje zřízení ekologicky či biologicky významných mořských oblastí, aby byla zajištěna jejich ochrana. EU také finančně podpořila provádění Úmluvy o mezinárodním obchodu ohroženými druhy, čímž pomohla zemím vývozu zajistit, že obchod s volně žijícími mořskými živočichy je legální a udržitelný³.

Kromě toho EU přispěla k udržitelnějším oceánům, zejména v souvislosti se zachováním zdrojů a řízením rybolovu na **regionální úrovni** prostřednictvím regionálních úmluv pro mořské prostředí a regionálních organizací pro řízení rybolovu, a to s cílem zlepšit vědecky podloženou správu. V této souvislosti EU v letech 2017–2018 poskytla 17 milionů EUR na zdokonalení správy, vědy a budování kapacit a na posílení dodržování právních předpisů v 18 regionálních organizacích pro řízení rybolovu a regionálních organizacích pro řízení rybolovu tuňáků, ve kterých je EU účastníkem. Toto úsilí EU v oblasti udržitelnosti se vyplatilo: na konci roku 2017 bylo podle vědeckého poradenství 16 z 18 světových reprezentativních populací tuňáka na udržitelné úrovni.

Podpis dohody, která má zabránit neregulovanému rybolovu na volném moři ve střední části Severního ledového oceánu, v říjnu 2018 byl významným úspěchem. Dohoda vyplní podstatnou mezeru v rámci pro správu Severního ledového oceánu a zabezpečí křehké mořské ekosystémy pro budoucí generace.

EU se s klíčovými hráči oceánské ekonomiky zapojila do budování **dvoustranných partnerství**. EU podepsala první oceánské partnerství – s Čínou – v červenci 2018 a očekává podpis partnerství s Kanadou v roce 2019.

V rámci dohody o rybolovu ve střední části Severního ledového oceánu odsouhlasila EU spolu s dalšími devíti signatáři zákaz komerčního rybolovu v oblasti volného moře ve střední části Severního ledového oceánu, oblasti o rozloze odpovídající zhruba Středozemnímu moři, na počáteční období 16 let. Během tohoto období budou pracovat na zlepšení pochopení arktických ekosystémů a možností pro udržitelný rybolov s ohledem na pokles ledové pokrývky.

² Programové období 2014–2020.

³ COM (2018) 711 final.

Program mořského partnerství Tichomoří a Evropské unie, který byl zahájen na konferenci „Náš oceán“ na Maltě v roce 2017, usiluje o podporu udržitelného řízení a rozvoje rybolovu pro zabezpečení potravin a hospodářský růst v 15 státech v tichomořské oblasti. Program uplatňuje komplexní a integrovaný přístup, který ve všech činnostech zohledňuje změnu klimatu, životní prostředí a genderovou otázku.

Unie posílila **kapacitu** partnerských zemí a organizací, aby byly oceány monitorovány, aby byla zachována biologická rozmanitost moří a aby byl omezen nezákonný, nehlášený a neregulovaný rybolov (NNN). Například v rámci programu mořského partnerství Tichomoří a Evropské unie věnovala EU 35 milionů EUR tichomořským státům, 15 milionů EUR západní Africe v rámci programu PESCAO, 28 milionů EUR oblasti Indického oceánu v rámci programu ECOFISH a 87 milionů EUR na spolupráci s Kambodžou v rámci nového programu CAPFISH – Capture Fisheries.

Dobrá mezinárodní správa oceánů také znamená ujistit se, že ti, kdo pracují na moři, tak mohou činit v **bezpečném prostředí**. V souladu se svou globální strategií a zvláštními regionálními politikami, které se týkají např. Afrického rohu a Guinejského zálivu, hraje EU klíčovou roli jako poskytovatel celosvětové námořní bezpečnosti. Unie zmobilizovala zdroje za účelem ochrany proti námořním hrozbám, jako jsou pirátství a obchodování s lidmi, snížení počtu námořních nehod a předcházení ekologickým katastrofám. Družicová data z programu EU Copernicus byla využívána orgány EU, ke kterým patří Evropská agentura pro námořní bezpečnost, a pro mezinárodní pátrací a záchranné operace na žádost OSN.

PILÍŘ 2: ZMÍRNĚNÍ TLAKU NA OCEÁNY A MOŘE A VYTVOŘENÍ PODMÍNEK PRO UDRŽITELNOU „MODROU“ EKONOMIKU

Zdravé oceány jsou předpokladem pro udržitelný hospodářský rozvoj. Pokud chceme, aby zítřejší „modrá“ ekonomika vytvářela větší hodnotu z „modrých“ odvětví a podporovala pobřežní komunity, musíme na zajištění zdravých oceánů pracovat dnes.

Oceány regulují naše klima, ale jsou také nesmírně zranitelné vůči dopadům **změny klimatu**. EU podporuje a vyvíjí opatření týkající se oceánů s cílem realizovat Pařížskou dohodu, jako jsou přírodně založená řešení a obnovitelné zdroje energie z oceánů. Tyto prvky byly zopakovány v nové strategické vizi pro dosažení klimaticky neutrální Evropy do roku 2050, která byla přijata Komisí v listopadu 2018⁴. Vize zdůrazňuje zachování, využívání a řízení mořských ekosystémů a zdrojů jako jednu z priorit přizpůsobování se změně klimatu a jejího zmírňování.

Od roku 2017 věnovala EU zvláštní prostředky v celkové výši více než 90 milionů EUR za účelem obnovy mořských a pobřežních ekosystémů v různých oblastech světa včetně Středomoří, jihovýchodní Asie a zemí AKT. Kromě toho EU podporuje větrnou energii na moři a energii z oceánů, aby ostrovům a pobřežním oblastem v EU a po celém světě byla poskytována čistá energie. Unie také například mobilizuje technické odborné znalosti, aby v tomto roce pomohla Indii spustit výběrové řízení na její první větrnou elektrárnu na moři.

Kromě toho hraje EU aktivní úlohu v podpoře důrazných celosvětových opatření, která řeší emise z lodní dopravy, v souladu se strategií Mezinárodní námořní organizace, která má snížit tyto emise o polovinu do roku 2050.

⁴[COM\(2018\) 773 final](#).

EU podepsala společné prohlášení s Jižní Koreou týkající se úsilí v boji proti rybolovu NNN v návaznosti na dobré výsledky pracovní skupiny EU a Korejské republiky, která byla zřízena poté, co byla v dubnu 2015 vzata zpět žlutá karta

Jako průkopník v boji proti **rybolovu NNN** zahájila EU od doby přijetí nařízení o NNN rybolovu v roce 2008 dialogy týkající se rybolovu NNN s více než 50 zeměmi ve všech hlavních rybářských oblastech. Díky těmto dialogům 14 zemí úspěšně reformovalo své systémy kontroly a řízení v souladu se svými mezinárodními závazky, ke kterým patří odpovědnosti států vlajky, pobřežních států, států přístavu a států trhu⁵. Významná síť dohod EU o partnerství v oblasti

udržitelného rybolovu byla také využita na podporu politiky EU v oblasti rybolovu NNN. V listopadu 2018 existovalo deset dohod o partnerství v oblasti udržitelného rybolovu s celkovým rozpočtem 135 milionů EUR ročně. Další tři dohody byly vyjednány a měly by vstoupit v platnost v blízké budoucnosti. EU také přijala nová pravidla pro zajištění udržitelného rybolovu loďstvy EU mimo vody EU⁶. Unie také dále podporovala boj proti rybolovu NNN v různých regionálních organizacích pro řízení rybolovu. S podporou EU byl přijat plán týkající se rybolovu NNN ve Středozemním a Černém moři a byly navrženy přísné postupy pro zřízení seznamů plavidel provádějících rybolov NNN v Indickém a Jižním oceánu. Pilotní projekt, který má celosvětově podpořit a zvýšit potírání rybolovu NNN, je prováděn Evropskou agenturou pro kontrolu rybolovu, s podporou Evropské agentury pro námořní bezpečnost.

Kromě toho EU v říjnu 2016 v rámci Světové obchodní organizace navrhla zákaz určitých druhů dotací na rybolov, které vedou k nadměrné kapacitě, nadměrnému a nezákonnému, nehlášenému a neregulovanému rybolovu. Unie nadále aktivně usiluje o dosažení dohody nejpozději do roku 2020 v souladu s cílem 6 v rámci cíle udržitelného rozvoje č. 14.

EU se zapojila do utváření mezinárodní reakce na stále naléhavější problém **odpadu v moři**. Učinila tak budováním strategie EU pro plasty v oběhovém hospodářství⁷. Unie aktivně podporuje navázání na usnesení o odpadu v mořích a mikroplastech, které bylo přijato na třetím Environmentálním shromáždění OSN v prosinci 2017. V roce 2018 EU podpořila zaměření kanadského předsednictví G7 na odpad v moři a znečištění plasty. EU také poskytuje cílenou podporu pro zlepšení nakládání s odpady v Tichomoří a v jihovýchodní Asii, které čelí obrovským problémům v řešení znečištění plasty.

Strategie EU pro plasty v oběhovém hospodářství je založena na komplexním přístupu k odstranění plastového odpadu a úniku mikroplastů zejména do mořského prostředí a následoval ji návrh na zákaz deseti plastových výrobků na jedno použití nejčastěji nacházených na plážích a v moři a také zavedení nových pravidel pro ztracená a opuštěná lovná zařízení. Balíček je doplněn návrhem na novou směrnici o přístavních zařízeních pro příjem odpadu, která má řešit problém odpadu v moři pocházející z lodí, včetně rybářských a rekreačních plavidel.

Transatlantická síť mořských chráněných oblastí sdružuje správce těchto oblastí při pobřeží Atlantiku ze Severní a Jižní Ameriky, Afriky a Evropy. Twinningové projekty jim umožnily navázat kontakt a sdílet osvědčené postupy řízení. Ve spolupráci založené na společné strategii mají nyní v plánu pokračovat.

EU již vyhlásila více než 10 % svých mořských a pobřežních oblastí za **mořské chráněné oblasti** (MPA) – dva roky před uplynutím lhůty (2020) mezinárodního cíle Úmluvy o biologické rozmanitosti – a přijímá opatření k zajištění jejich účinné správy. Nyní pomáhá v dosažení

[ies/files/illegal-fishing-overview-of-existing-procedures-third-](#)

tohoto cíle ostatním, a to podporou nových a dobře spravovaných mořských chráněných oblastí po celém světě. Více než 23 milionů EUR bylo investováno do vypracování pokynů, provádění vědeckých výzkumů a studií a zřizování twinningových projektů zaměřených na vzájemné učení a spolupráci.

• PILÍŘ 3: POSÍLENÍ MEZINÁRODNÍHO VÝZKUMU OCEÁNŮ A SHROMAŽĎOVÁNÍ DAT

Silná politika týkající se oceánů závisí na správném pochopení našich oceánů, toho, jak reagují na kumulativní dopady lidské činnosti a jak můžeme to, co nám mohou nabídnout, moudře využít.

EU pokračovala v podpoře výzkumu oceánů, údajů a vědy za účelem rozvoje komplexních, spolehlivých, srovnatelných a přístupných znalostí o oceánech, aby zlepšila proces tvorby politik, podpořila inovace a usnadnila udržitelnou „modrou“ ekonomiku. Za tímto účelem začala Komise každoročně zveřejňovat zprávu Copernicus o stavu oceánů⁸. Komise chce zejména zlepšit shromažďování údajů, přístup k nim

V roce 2018 Komise zveřejnila druhou zprávu o stavu oceánů. Na základě nejmodernějších komplexních údajů poskytnutých námořní službou programu EU Copernicus hodnotí zpráva současný stav, přirozené variace a změny celosvětového oceánu a evropských

a jejich kompatibilitu. Prostřednictvím sítě EMODnet, Evropské námořní sítě pro pozorování a sběr dat, Komise propojuje světové a národní databáze za účelem vytvoření **mezinárodní námořní sítě pro sběr dat**, která poskytne otevřený přístup k údajům o oceánech a produktech z Evropy a mimo ni. V roce 2018 EU například vyčlenila 3,5 milionu EUR na lepší spolupráci s Čínou v oblasti údajů o oceánech. Kromě toho EU prostřednictvím programu pro výzkum a inovace Horizont financuje projekty, které v budoucnu umožní pozorování oceánu v Atlantiku a mořích kolem Evropy.

S cílem posílit investice do „modré“ vědy a inovací podporovala Komise prostřednictvím programu Horizont 2020 vývoj cloudových služeb a výzkumné infrastruktury. Spolupráce s partnery mimo EU nám umožňuje lépe pochopit dynamiku oceánů a trendy. Také podněcuje inovace a snižuje náklady. Prohlášení z Galway z roku 2013 o spolupráci na výzkumu Atlantického oceánu již prohloubilo **spolupráci na mořském výzkumu** mezi EU a Spojenými státy a Kanadou. V návaznosti na tuto úspěšnou zkušenost podepsala EU v roce 2017 Belémské prohlášení o spolupráci v oblasti výzkumu a inovací v oblasti Atlantiku s Brazílií a Jižní Afrikou, čímž rozšířila spolupráci na oblast jižního Atlantiku. V roce 2018 uzavřela Komise správní ujednání ohledně spolupráce v oblasti mořského výzkumu a inovací s Argentinou a Kapverdami. Výsledná celoatlantická aliance pro výzkum oceánu pokrývá Atlantský oceán od Arktidy po Antarktidu.

DALŠÍ VÝVOJ

Aby EU agendu pro mezinárodní správu oceánů doplnila, přijala po jejím přijetí opatření a zahájila iniciativy, které napomáhají mezinárodní správu oceánů dále posilovat.

- Jako subjekt, jenž zaštiťuje iniciativu „Náš oceán“, vyzvala EU na konferencích pořádaných v roce 2017 na Maltě a v roce 2018 na Bali k rozhodné globální akci a vytvořila ambiciózní závazky, které mají zlepšit správu oceánů.

⁸ <http://marine.copernicus.eu/science-learning/ocean-state-report/>

- Jako stoupenec „modré“ ekonomiky Komise také iniciovala partnerství v oblasti dobrovolných finančních principů udržitelné modré ekonomiky a navrhla vytvořit taxonomii pro klasifikaci ekonomických činností, které jsou z hlediska ochrany životního prostředí považovány za udržitelné a ke kterým patří činnosti udržitelného využívání a ochrany mořských zdrojů.
- Kromě investic EU do mořského výzkumu bylo 46 milionů EUR v posledních dvou letech věnováno námořní službě Copernicus na globální pozorování, předpovídání a analýzu stavu oceánů, včetně dopadů změny klimatu.
- Na období let 2021–2027 Komise navrhla vyčlenit zvláštní prostředky na mezinárodní správu oceánů v rámci **Evropského námořního a rybářského fondu**⁹. Tím by byla umožněna cílená opatření EU, např. s cílem pokročit v boji proti rybolovu NNN a dále rozvíjet mezinárodní námořní bezpečnost.
- Komise učinila návrhy ohledně programu EU pro výzkum a inovace po roce 2020 nazvaného „**Horizont Evropa**“ (2021–2027)¹⁰. Mezinárodní správa oceánů je také jednou z prioritních oblastí v navrhovaných **nástrojích vnějšího financování** pro období po roce 2020.¹¹
- Vypracování společné námořní agendy pro Černé moře bylo uvedeno do pohybu díky ministerskému prohlášení „*Vstříc společné námořní agendě pro Černé moře*“, které bylo schváleno v roce 2018 během Evropského námořního dne v bulharském Burgasu.
- A konečně EU také přispívá ke druhému posouzení světových oceánů pod záštitou OSN, které je v současné době připravováno, a také začala na přípravách příspěvku k desetiletí vědy o oceánech pro udržitelný rozvoj (2021–2030), které vyhlásila OSN.

ZÁVĚRY A DALŠÍ KROKY

Od přijetí agendy pro mezinárodní správu oceánů se EU může ohlédnout za řadou úspěchů. Hlavní pokroky byly učiněny napříč všemi třemi prioritními oblastmi a také mimo ně.

Problémy však přetrvávají. Oceánské systémy jsou komplexní a správa oceánů je má proto mnoho podob. Náš oceán nadále zatěžuje změna klimatu, znečištění, ztráta biologické rozmanitosti, těžba v pobřežních vodách a nadměrný rybolov. Jako celek představují pro život v moři četné hrozby. Jedná se o obrovský problém, který je příliš velký a komplexní na to, aby mu jakákoliv země nebo jakýkoliv region mohl čelit bez pomoci. Zachování zdravých světových oceánů si vyžaduje širokou koalici aktérů jednajících společně na základě mezinárodních pravidel. Vzhledem k tomu, že světová populace má do roku 2050 dosáhnout 9–10 miliard, tlak jen poroste.

Evropská unie v roli spolehlivého mezinárodního lídra v oblasti dalších činností týkajících se oceánů zůstává odhodlána ke změně, zejména pokud jde o čtyři z deseti cílů v rámci cíle udržitelného rozvoje č. 14, které mají být splněny v roce 2020. V očekávání nadcházející zprávy o oceánech a kryosféře, kterou zveřejní Mezivládní panel pro změnu klimatu, zintenzivňuje EU také své úsilí za účelem zajistit přizpůsobení se dopadům změny klimatu na oceány a jejich využívání.

⁹ COM/2018/390 final.

¹⁰ COM/2018/435 final a COM/2018/436 final – 2018/0225 (COD).

¹¹ 2018/0243 (COD); 2018/0244 (CNS); 2018/0247 (COD).

Od roku 2019 zřídí Evropská komise a vysoká představitelka **fórum EU pro zúčastněné strany v oblasti mezinárodní správy oceánů**, které bude sdružovat odborníky, zástupce občanské společnosti, akademiky a osoby s rozhodovací pravomocí, kteří se věnují oceánům a mořím po celém světě. Toto fórum bude navazovat na stanovené priority EU, projednávat současné a budoucí výzvy pro mezinárodní správu oceánů a doporučovat budoucí opatření.